Ч. 218 | Середа 29 вересня (11 жовтня) 1893. | Рôкъ III.

Выходить у Львовѣ що дня (крôмъ недѣль гр. кат. святъ) о 5-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и Адмінїстрація улица Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лишь франкованѣ.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ вôдъ порта. Рукописи не звертають ся.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Ґазеты Львôвскои“.

Передплата у Львовѣ въ Адмінїстраціи „Ґазеты Львôвскои“ и въ ц. к. Старостахъ на провінціи:
на цѣлый рôкъ 2 зр. 40 к.
на пôвъ року 1 зр. 20 к.
на чверть року — 60 к.
мѣсячно . . — 20 к.
Поодиноке число 1 к.

Зъ почтовою пересылкою:
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на чверть року 1 зр. 35 к.
мѣсячно . . — 45 к.
Поодиноке число 3 к.

Справы парляментарнї.

По довшôй перервѣ розпочинають ся нинѣ засѣданя Палаты пословъ Рады державнои и заразъ на нинѣшнôмъ першôмъ засѣданю мае правительство повѣдомити палату о заведеню выимкового стану въ Празѣ и єѣ околици, а рôвночасно умотивувати ихъ потребу. Въ справѣ сѣй поступить правительство по мысли артикулу 11 закона зъ 26 мая 1869 р. о часовôмъ застановленю деякихъ артикулôвъ конституцїѣ, котрый такъ звучить: „Зарядивши по мысли отсего закона, средства выимковѣ, або порѣшивши ихъ продовженє, Мінїстерство повинно здати справу о заряджененыхъ средствахъ выимковыхъ Радѣ державнôй, наколи єсть зôбрана, заразъ, а коли нѣ, то заразъ по єѣ зôбраню ся, и то завсѣгды насамперѣдъ палатѣ пословъ, та пояснити причину и зажадати ухвалы Рады державнои. Въ противнôмъ случаю устають заряджені средства выимковѣ“.

Пôсля Deutsche Ztg. выводить правительство зъ наведеного повысше артикулу заключеня, що вôдкиненє розпоряджень зъ 12 вересня самою Палатою пословъ, не потягне за собою ихъ знесеня; лишь згôдна ухвала обохъ палатъ могла бы мати тї наслѣдки. И дѣйстно змѣстъ артикулу 11 оправдуе таку интерпретацію, скоро вôнъ выразно заповѣдае „ухвалу Рады державнои“ отже обохъ палатъ.

Пôдъ взглядомъ практичнымъ справа ся не мае великого значѣня, позаякъ нема сумнѣву, що правительство узыскае такожь и вôдъ палаты пословъ затверджене розпоряджень зъ 12 вересня. Вôдкликанє ся до точного змѣсту артикулу 11 мае мабуть на цѣли лишь остережене лѣвици, що правительство не буде въ сѣй справѣ такъ дуже зависиме, вôдъ єѣ голосованя, якъ то єй здае ся. Бо хочь бы палата пословъ вôдкинула предложенє о частковôмъ станѣ выимковôмъ, ухвала така не мала бы нѣякого наслѣдку, скоро палата пановъ, що єсть рѣчь зовсѣмъ певна, затвердила бы розпоряджене зъ 12 вересня. Въ виду такихъ незгôдныхъ ухвалъ обохъ палатъ, отже въ виду браку згôдної ухвалы, домагаючи ся знесеня теперѣшного стану выимкового, могло бы правительство при нѣмъ обставати.

Комісіи палаты пословъ для законодавства фінансового и економічного одержать безпроволочно по зôбраню ся Рады державнои богатый матеріялъ працѣ. Комісія буджетова буде мусѣла заняти ся прелімінаремъ на 1894 р. Комісія для предложень валютовыхъ мае одержати вже за кôлька днѣвъ проєкты законôвъ о заведеню обовязкового численя пôсля системы короновои и о стягненю зъ обѣгу одної части грошей паперовыхъ. Комісія промыслова знайде богатый матеріялъ въ результатахъ вôдбувшои ся недавно анкеты промысловои, а наконецъ комісія зелѣзнича мае залагодити рядъ предложень правительственныхъ. Межи ними знаходить ся такожь и предложенє о продовженю теперѣшного закона о зелѣзницяхъ льокальныхъ.

Комісія податкова розпочала вже, якъ звѣстно, свои роботы. Пôдкомітетъ тоижь комісіѣ ухваливъ въ справѣ особистого податку доходового, щобы оподаткованѣ були подѣленѣ пôсля тягару податкового на три клясы. Кожда кляса мае выбирати одного члена до комісіѣ податковои.

До Dzien. polsk. доносять зъ Вѣдня, що правительство мае на нинѣшнôмъ засѣданю палаты пословъ предложити такожь новелю трутнôвску, и проєктъ закона о перенесеню третои части судôвъ повѣтовыхъ до семои ранґи та законъ о ґрунтахъ чиншовыхъ. Лагодить ся такожь новый законъ войсковый и законъ о краєвôй оборонѣ. Сеи сесіѣ буде такожь предложеный проєктъ закона о будовѣ зелѣзницѣ Тернопôль-Галичь коштомъ державы.

Въ справѣ будовы руского театру.

Сими днями вôдбувъ комітетъ будовы руско-народного театру засѣданє пôдъ проводомъ заступника головы, сов. Мандичевского, на котрôмъ секретарь о. Гошовскій здававъ справу зъ дѣяльности комітету за мѣсяцѣ липень, серпень и вересень. Показало ся, що комітетъ розвинувъ акцію збираня складокъ широко. Доси выслано 2.045 листôвъ зъ книжочками купоновыми, а 53 листôвъ до поодинокихъ ще особъ. Справлено вôдтакъ 18 пушокъ и 13 зъ тыхъ розмѣщено въ філіяхъ „Торговлѣ Народнои и въ публичныхъ льокаляхъ. Теперь высылають ся письма зъ чеками до всѣхъ урядôвъ громадскихъ зъ просьбою о датки на будову. Рѣшено выслати такѣ-жь письма до 83 громадъ мѣскихъ Галичины, вôдтакъ и до радъ повѣтовыхъ.

Изъ справозданя секретаря выходить, що до нинѣ надъ 2000 людей въ краю заходить ся коло збираня датковъ та що єсть всяка надѣя на успѣхъ, наколи тôлько патріотичнѣ збирачѣ розвинуть вôдповѣдный рухъ, а загалъ народу, зрозумѣвши вагу початого дѣла, не поскупить ся хочь бы найдрôбнѣйшими лептами. Въ рукахъ збирачѣвъ на книжочки купоновѣ находить ся капиталъ до 70.000 зр. Всѣхъ книжочокъ надрукувавъ комітетъ на

1

Изъ поля технїки.

Електричнї зелѣзницѣ. — Аккумуляторы. — Скорôсть паровыхъ зелѣзниць. — Смѣтє а електричнôсть. — Чоловѣкъ яко моторъ. — Новый карабінъ и американьска гойданка.

Якѣ то люде переберчивѣ и яка у нихъ слаба память. Не такѣ то ще дуже давнѣ часы, коли нѣхто не знавъ инакше ѣздити, якъ лишь возомъ и коли то н. пр. у насъ уважало ся за найбôльшу выгоду, найбôльшу паньскôсть, скоро хто мôгъ казати заложити собѣ до найтичанки (брички зъ широкимъ полукôшкомъ зъ заду, котрои вôтчиною було мѣсто Новый Ѣчинъ на Моравѣ званый зъ нѣмецка Найтітшайнъ) пару базкихъ коней и поѣхати до мѣста. Простою жидôвскою будкою ѣхало ся цѣлый тыждень н. пр. зъ Черновецъ до Львова и чоловѣкъ мусѣвъ натерпѣти ся немалои невыгоды, а нинѣ кôлька годинъ ѣзды поспѣшнымъ поѣздомъ въ просторôмъ ваґонѣ и на мягкôмъ фотели трвае не одному вже дуже довго и выдаєсь невыгôдно. Забули ся давнѣ часы и людемъ забагае ся все щось лѣпшого. По бôльшихъ мѣстахъ, де доси цѣлу комунікацію удержували звычайнѣ возы або коннѣ зелѣзницѣ (трамваѣ), заводять теперь зелѣзницѣ електричнѣ, найновѣйшѣ и въ своихъ наслѣдкахъ далеко сягаючѣ здобутокъ наукъ природныхъ, бо хто знае, чи за якѣй десятокъ лѣтъ теперѣшнѣ зелѣзницѣ паровѣ не щезнуть зовсѣмъ — чи люде не будуть ѣздити летомъ блыскавки. На таке мабуть заносить ся. Навѣть и нашъ Львôвъ не хоче остатись по заду и заводить у себе зелѣзницю електричну, котрои першимъ призначенємъ мае бути перевожене людей на мѣсце выставы. Зелѣзницѣ електричнѣ то рѣчь такъ цѣкава, що годить ся познакомити ся близше зъ способомъ ихъ удержаня и будовы.

Рухъ комунікаційный ставъ нинѣ величезный въ цѣлôмъ свѣтѣ, а въ бôльшихъ мѣстахъ, де людность збôльшае ся зъ кождымъ днемъ майже въ непропорціонально великôмъ степени, рухъ той такъ збôльшивъ ся, що показуєсь конечна потреба придумувати що разъ то новѣ и лѣпшѣ способы перевоженя. Що значить рухъ комунікаційный у великôмъ мѣстѣ, можна зрозумѣти изъ слѣдуючихъ спостережень, якѣ пороблено въ Берлинѣ. Мѣсто се мало пôсля обчисленя зъ минувшого року звышь 1,600.000 мешканцѣвъ, а въ тôмъ самôмъ роцѣ перебувало тамъ пересѣчно звышь пôвъ міліона посторонныхъ людей. Требажь ще знати, що въ мѣсяцяхъ серпни и вересни перебувае въ Берлинѣ 35 до 60.000 посторонныхъ людей. Якій въ наслѣдокъ того мусить бути въ мѣстѣ рухъ, легко собѣ представити, а ще лѣпше покажуть намъ то слѣдуючѣ цѣкавѣ даты. Пôсля урядовыхъ справоздань зъ 1891 р. обчислено, що вôдъ 6 год. рано до 10 год. вечеромъ, отже въ протягу 16 годинъ переходить коло рога улицѣ Фридриха и ул. „пôдъ липами“ не менше лишь 120.000 пѣхотинцѣвъ, а въ тôмъ самôмъ часѣ переѣзджае 13.500 всѣлякихъ возôвъ. На почдамскôй площи начислено въ тôмъ самôмъ часѣ навѣть ажь 17.400 возôвъ. Крôмъ того переѣхало попри рôгъ улицѣ Шарльоты и ул. Липскои въ однôй годинѣ 240 ваґонôвъ кôнной зелѣзницѣ; припустѣмъ, що въ кождôмъ зъ тыхъ ваґонôвъ переѣхало лишь по 25 людей, то дасть намъ то заразъ знову 6000 людей на годину, а на 16 годинъ ажь 96.000 людей. Маємо отже маленькій образокъ, що то значить рухъ въ великôмъ мѣстѣ.

Подумайможь теперь собѣ, що всѣ тѣ люде хотѣли бы ѣхати а побачимо заразъ, кôлько бы то потреба до того возôвъ и коней. Удержанє потрѣбныхъ до сего коней и возôвъ коштувало бы однакожь такъ богато, ѣзда ними була бы такъ дорога, що не можна й подумати, щобы всѣ люде могли ними послугуватись. Нинѣ навѣть кôннѣ зелѣзницѣ суть вже за дорогѣ для перевозу такъ величезныхъ масъ людей а о паровыхъ зелѣзницяхъ по великихъ мѣстахъ годѣ и думати; они можуть що найбôльше удержувати рухъ доокола мѣста, але не въ єго улицяхъ. Кôннѣ зелѣзницѣ, хочь бы й зъ двокôнными ваґонами ѣздять за поволи, бо роблять ледви девять до десять кільометрôвъ на годину, однокôннѣ не бôльше якъ шѣсть до девять кільометрôвъ. Изъ сего всего видко вже, що по бôльшихъ мѣстахъ показуєсь конечна потреба оглядатись за якимсь новымъ способомъ перевозу а до того показались найдогôднѣйши-

147.000 зр. и ихъ бы належало розобрати всѣ до однои. Замѣтне, що доси найшлись лише три особы въ краю, котрѣ вѣдказались вѣдъ збираня датковъ зъ простого, низкого антаґонізму до сцены народнои. Лишь три индівідуа — се дуже вѣдрадный проявъ на звѣстнѣ галицкѣ вѣдносины. Замѣтне дальше и то, що въ захѣдной части краю деякѣ Поляки щиро заходять ся коло збираня складокъ, а деякѣ панове польскѣ рѣвно-жь симпатично вѣднеслись до нашого дѣла, приславши бѣльшѣ або меншѣ датки.

Купоновѣ книжочки находять ся ще въ руху продажнѣмъ и мало хто изъ збирачѣвъ упоравъ ся зъ ними, хочь треба додати, що деякѣ патріоты взяли тыхъ книжочокъ и на кѣлькадесять ґульденѣвъ. До касы комітету вплывали доси переважно лишь принагоднѣ складки, робленѣ на рѣзнородныхъ сходинахъ, празникахъ, весѣляхъ и т. д. Деякѣ патріоты нашѣ устроювали вже нарочнѣ забавы (якъ въ Бродахъ дръ Должицкій и другѣ), зъ котрыхъ дохѣдъ призначили на будову театру. Станъ касы комітету зъ днемъ 1 жовтня с. р. выносивъ вразъ изъ давнѣйшими на сю цѣль зѣбраными фондами надъ 6.600 зр. Грошѣ льокуе комітетъ въ паперахъ цѣнныхъ, по части въ щадници почтовѣй. Зѣбрана сума есть ще дуже незначна, зваживши, що будова театру нашого у Львовѣ буде коштувати що найменше 200.000 зр. Однакожь уже зъ половиною тои сумы буде можна приступити до будовы, а зъ доходѣвъ будынку сплачувати евентуально затягнену позычку.

Але поки-що, нинѣ треба намъ передовсѣмъ дбати о скоре збиранє складокъ. Часъ до збираня короткій: ледви три мѣсяцѣ до кѣнця року. Зъ днемъ 1-ого сѣчня гасне для насъ право публичного збираня датковъ. А якъ наглою есть потреба будовы театру, доказуе фактъ, що театральна трупа наша — по вѣдмовѣ ѣй салѣ совѣтомъ „Народного Дому“ — не мае нинѣ вѣдповѣдного примѣщеня на часъ гостины своеѣ у Львовѣ и мусить тулитись по закуткахъ, въ комѣрнѣмъ на маленькихъ сценахъ, де годѣ выставляти штуки, що потребують ширшои инсценізаціѣ и ширшихъ декоративныхъ обстановъ.... Прикра ся обставина повинна бути для кождого Русина спонукою до тымъ пильнѣйшого збираня складокъ, щобы театръ нашъ не бувъ зависимый вѣдъ такихъ „совѣтѣвъ“, а дождавъ ся власнои, величавои хаты въ столици галицкои Руси.

Переглядъ политичный.

Президентъ міністрѣвъ ґр. Таффе повернувъ вчера до Вѣдня и бувъ заразъ на довшѣй авдіенціи у Є. Вел. Цѣсаря. До Вѣдня приѣхали такожь король и королева грецкѣ разомъ зъ родиною и перебудуть тутъ черезъ пять днѣвъ.

Зъ нагоды нинѣшного вѣдкрытя Рады державнои вѣдбувало ся тутъ вчера у Вѣдни ажь шѣснацять зборѣвъ робѣтничихъ, на котрыхъ домагано ся заведеня загального права голосованя и ухвалено дотичнѣ резолюціи, котрѣ мають бути предложенѣ президіи палаты пословъ. На однѣмъ изъ вчерашныхъ зборѣвъ явили ся такожь послы Кронаветтеръ и Пернерсторферъ. Сей послѣдный промавлявъ противъ заведеня стану выимкового въ Празѣ и доказувавъ, що Нѣмцѣ не повиннѣ нѣякъ голосувати за станомъ выимковымъ, бо тымъ способомъ зробили бы неможливымъ всяке порозумѣнє зъ Чехами. Ухвалено такожь резолюцію противъ заведеня стану выимкового.

Нинѣ передъ засѣданємъ палаты пословъ збере ся на параду молодоческій клюбъ и буде радити надъ тымъ, якѣ треба предприняти кроки парляментарнѣ супротивъ стану выимкового въ Празѣ и околици. — Пѣсля Hlas-у Narod-а убѣгае ся о мандатъ по проф. Масарикову бурмістръ зъ Пільзна дръ Петакъ, котрый до послѣдного часу бувъ членомъ староческого комітету мужѣвъ довѣрія.

До Köln. Ztg. доносять зъ Петербурга, що міністеръ справедливости Манассеинъ мае уступити. Єго заступникомъ мае стати секретарь державный Муравевъ, котрого навѣть въ кругахъ россійскихъ уважають за великого реакціонера и противника судовъ присяжныхъ.

Зъ Парижа доносять, що ґен. Макъ-Магонъ небезпечно занедужавъ и нема надѣѣ, щобы подужавъ. Нинѣшнѣ телеґрамы доносять, що Макъ-Магонъ и Фердинандъ Лесепсъ, основатель каналу Суеского, суть вже конаючѣ.

Подорожь ґр. Парижа до Фреденсборґа въ Даніи дала французкѣй прасѣ причину до всѣлякихъ коментарѣвъ. Однѣ кажуть, що ґр. Парижа ѣздивъ туды въ справѣ заручинъ своеѣ доньки, Олены, зъ даньскимъ наслѣдникомъ престола; другѣ кажуть, що вѣнъ ѣздивъ до царя, котрый тамъ теперь перебувае, бо постановивъ усунути ся вѣдъ проводирства партіѣ орлеаністичнои и оголосити проводиремъ свого сына Генриха. Ся послѣдна вѣсть навѣть була трохи занепокоила Францію, бо думано, що ґр. Парижа старае ся у царя о апробату для свого сына. Однакожь зъ Фреденсборґа наспѣла вѣсть, що царь мавъ приняти ґр. Парижа и его сына дуже холодно.

Проґраму принятя россійскихъ официрѣвъ въ Парижи розширено о стѣлько, що тыхъ официрѣвъ будуть обвозити въ дванацяти пышныхъ каритахъ по всѣхъ частяхъ мѣста и въ кождѣй части будуть окремо витати. Въ день приѣзду россійскихъ гостей навѣть школы будуть замкненѣ.

Новинки.

Львѣвъ дня 10 жовтня.

— **Именованя.** Вѣдпоручниками и испытувателями при испытахъ кваліфікаційныхъ для учителѣвъ шкѣлъ народныхъ именованѣ оо.: 1) въ Тернополи вѣдпоручникомъ о. Сев. Навроцкій деканъ тернопѣльскій, испытувателемъ о. Діон. Дорожиньскій катихитъ при тамошнѣй учительскѣй семинаріѣ; 2) при комісіи у Львовѣ вѣдпоручникомъ крил. о. Бѣлецкій, а испытувателемъ о. Ал. Стефановичъ катихитъ семинаріѣ учительскои. — Митрополича консисторія удѣлила декреты на тымчасовыхъ катихитѣвъ оо.: Евг. Гузареви катихитови выдѣловои школы при 8-клясовѣй школѣ женьскѣй Бенедиктинокъ вѣрменьскихъ у Львовѣ и о. Вас. Курдидикови при женьскѣй школѣ Бенедиктинокъ обряда латиньского. — Почетными крилошанами римо кат. капітулы у Львовѣ именованѣ: кс. Жигм. Одельґевичь, парохъ при костелѣ св. Николая у Львовѣ; кс. Кир. Янеръ, парохъ въ Тернополи; кс. Ив. Корчиньскій, парохъ въ Войниловѣ и кс. Жигм. Павловскій, парохъ въ Коломыи.

— **Є. Е. п. Намѣстникъ** ґр. Казиміръ Бадені одержавъ вѣдъ Монарха дозволъ приняти и носити велику стяжку папского ордеру св. Григорія.

— **Вѣдзначенє.** Д-ръ Константинъ Икаловичъ, нашъ землякъ, прибѣчный лѣкарь князя болгарского въ Софіи, одержавъ хрестъ командорскій II-ои клясы домового ордеру кн. ернестиньского.

— **Презенту** на гр. кат. приходство цѣсарского надання въ мѣстѣ Косовѣ надало ц. к. Намѣстництво о. Александрови Ґелитовичеви, дотеперѣшному священикови въ Коровникахъ.

— **На потерпѣвшихъ вѣдъ повени** зѣбравъ комітетъ львѣвскій доси 17.340 зр.

— **На першій рѣкъ богословія** до львѣвскои духовнои семинаріи приняті: Мих. Дроздовскій, Теод. Блоньскій, Ант. Кордовскій, Ив. Березовскій, Вас. Сосновскій, Конст. Куниньскій, Ив. Калиньскій, Вол. Дворянинъ, Амвр. Кустиновичь, Ант. Сѣмовичь, Ник. Яросевичь, Ник. Кійванъ и Конст. Лисѣйчукъ — а цертифікаты одержали: Мих. Конкольникъ и Губтавъ Арсеничъ.

— **Посады почтмайстрѣвъ одержали:** въ Комарнѣ Казимиръ Коваржикъ, въ Йордановѣ Кипріянъ Поляньскій, въ Черлянахъ Иванъ Адольфъ Електоровичъ. Посады експедіентовъ почтовыхъ: въ Лютчи Розалія

ми електричнѣ зелѣзницѣ. Они ѣздять на годину 15 и бѣльше кілометрѣвъ, не роблять анѣ великого шуму и свисту, не пускають дыму и саджѣ; удержанє ихъ въ руху вымагае сорозмѣрно мало коштѣвъ а ѣзда ними задля великои скорости стае значно дешевша якъ всякимъ иншимъ средствомъ перевозовымъ. До того мають ще електричнѣ зелѣзницѣ ще й ту догѣдность, що електричну силу можна примѣнити до кождои потребы и тою самою силою току електричного можна гнати дуже великѣ возы або й кѣлька наразъ. На декотрыхъ зелѣзницяхъ електричныхъ заведено н. пр. такъ званѣ бостоньскѣ возы, въ котрыхъ може змѣстити ся по сто пасажирѣвъ; на другихъ знову причѣплюють до т. зв. моторового ваґона т. є. до ваґона, на котрѣмъ есть машина, що его порушае, ще оденъ або два возы пасажирскѣ.

Електрична зелѣзниця есть найлѣпшимъ примѣромъ, якъ то можна при помочи т. зв. машины дінамо переносити електричну силу. Доси маемо три роды зелѣзниць електричныхъ, котрѣ рѣзнять ся вѣдъ себе способами, въ якѣ доводить ся до нихъ електрична сила: 1) зелѣзницѣ зъ доводомъ току електричного дротомъ понадъ землею; зелѣзницѣ акумуляторовѣ, и зелѣзницѣ зъ доводомъ току въ отвертѣмъ пѣдземнѣмъ каналѣ.

Найлѣпшѣ и найбѣльше доси уживанѣ зелѣзницѣ електричнѣ суть тѣ, въ котрыхъ сила електрична, що порушае возы, доводить ся верхомъ понадъ землею за помочею дротовъ. Того рода зелѣзниця стане у Львовѣ. На рѣкъ пѣдчасъ выставы будемо мати нагоду близше приглянути ся сему найновѣйшому здобуткови людского розуму, а теперь поки що розкажемо теоретично, якъ выглядае така зелѣзниця. Треба тутъ ще й то згадати, що того рода зелѣзниця есть найдешевша, певна въ кождѣй порѣ року и есть приступна для кождои контролѣ. Закиды, якѣ пѣдносять противъ неи, суть такъ малозначнѣ, що не можна ихъ навѣть брати въ рахубу. Головно закидають симъ зелѣзницямъ то, що ихъ уряджене займае богато мѣсця и що они погаплять выглядъ улиць, середъ котрыхъ треба уставляти стовпы. Єсть то рѣчь очевидно взглядна, бо уряджене того рода зелѣзниць може намъ хиба лишь длятого выдаватись поганымъ, що мы до него не привыкли. Гляньможь, якъ выглядае така зелѣзниця:

Передовсѣмъ мусить бути одна головна стація, де парова машина порушае машину дінамічну, котра вытворюе токъ електричный. Машина дінамічна складае ся зъ кѣлькохъ т. зв. електромаґнетовъ, межи котрыми обертае ся движима часть, т. зв. котва. Черезъ то обертанє ся переходить зъ електромаґнетовъ токъ електричный на котву, котра знову при помочи вѣдповѣдного проводу передае силу на другу машину, що мѣстить ся пѣдъ ваґономъ. Такъ на електричнѣй зелѣзници мусять бути двѣ машины: одна на стаціи, друга пѣдъ ваґономъ. Скоро въ сѣй другѣй машинѣ сила електрична прийде зъ першои на електромаґнеты, то они порушають тутъ таку саму котву (корбу) якъ и въ першѣй, а та при помочи т. зв. переносныхъ колѣсъ порушае колеса ваґона. Найважнѣйша рѣчь при зелѣзницяхъ електричныхъ въ тѣмъ, щобы можна выгѣдно и легко переносити силу електричну зъ першои машины на стаціи до другои пѣдъ ваґономъ. То осягае ся, якъ вже сказано, найлѣпше проводомъ понадъ землею.

При першихъ конструкціяхъ зелѣзниць електричныхъ, якѣ подававъ Сіменсъ, перепроваджувано токъ електричный одною шиною, по котрѣй бѣжить возъ, зѣ стаціѣ до воза, а другою зъ воза до стаціѣ, або ще кладено по серединѣ третю шину, котрою токъ пшовъ зѣ стаціѣ. Така конструкція показала ся въ практицѣ неможливою, бо досыть було, щобы лишь хтось станувъ бувъ одною ногою на одну шину а другою на другу, то й заразъ токъ електричный перерывавъ ся и возъ стававъ. Теперь иде вздовжь цѣлого шляху зелѣзницѣ грубый проводникъ (кабель), добре вѣдокремленый а скрѣплюваный мѣсцями сѣтею дротовъ идучихъ зѣ стаціѣ. Ажь вѣдъ того проводника, що иде на стовпахъ або въ бетоновыхъ рурахъ, додае ся поперечки до завѣшеного по серединѣ надъ шляхомъ такъ званого працюючого дрота мѣдяного, грубого

Ґансъ, въ Райтаровичахъ Йосифа Ґотлібъ, въ Голосковѣ на дворци начальникъ стаціѣ Францъ Кокосиньскій, въ Поровинѣ Станислава Висньовска, въ Любѣни коло Мысленичь, Марія Бургилевичь, въ Тиравѣ волоскôй Яковъ Ботокъ зъ Кальницѣ, въ Баґінсберґу Иванъ Добровольскій, у Львовѣ філія VIII вдова Олена Смолюхôвска, у Львовѣ філія IX вдова Генрика Гаръ; въ Надыбахъ Воютичахъ Тадей Халескій, въ Сѣнявѣ коло Максимôвки Мечиславъ Кабаровскій, въ Соколовѣ коло Стрыя Юлія Князьолуска, въ Улючи Мелянія Борисевичь. Посады стайничихъ почтовыхъ одержали: въ Перемышли вдова Авґуста Петакъ, у Бродахъ вдова Емма Штайнсберґъ, въ Закопанôмъ вдова Емма Фівґеръ.

— **Торжественне отворене** школьного року 1893/4 на Университетѣ львôвскôмъ вôдбуде ся въ середу дня 11 с. м.

— **На будову руского народного театру** вплынуло дальше на руки комітету въ Перемышли: Зъ пушки на „Бесѣдѣ" 4 зр. 10 кр. а въ картового на „Бесѣдѣ" 95 кр.; проф. ґімн. Дмитро Левкевичь жертвувавъ 2 зр.; Симеонъ Кочиркевичь, учитель въ Перемышля, выпродавъ на окружнôй конференціи учительскôй въ Перемышли купонôвъ за 4 зр. 40 кр. — Разомъ зъ попередно выказаными вплынуло 229 зр 35 кр. — Дальше зôбравъ вп. о. Чичиловичь на весѣлю п. Василя Загаєвича, укôнченого богослова, зъ паннкою Марією Крвавичѣвною въ Залужи 10 зр. (Зложили вп.: о. Волошиньскій зъ Вербянъ 1 зр., о. Крвавичь зъ Негрибки 1 зр., п. Пааръ бурмістръ Яворова 1 зр., п. Орнатовскій школьный инспекторъ окружный 1 зр., п. Алексевичева зъ Чернелявы 1 зр. Н. Н. 1 зр., п. Василь Загаєвичь 1 зр., п. Левицка 50 кр, о. Левъ зъ Старого Яжева 50 кр. меншими датками 1 зр., о. Чичиловичь зъ Порудна 1 зр.)

— **П. проф. Олександеръ Барвѣньскій**, посолъ до Рады державнои, просить насъ оповѣстити тыхъ кôлька слôвъ: „Зъ причины такъ численныхъ и сердечныхъ обявôвъ памяти и прихильности, якѝ мене дôйшли зъ нагоды мого выбору на члена краєвои Рады школьнои и мого ювілею службового та літературного, не маючи змоги кождому зъ окрема вôдповѣсти такъ, якъ бы я собѣ сего бажавъ, прошу тыхъ, котрѝ про мене памятали, щобы зволили приняти мою щиру подяку. — *Олександеръ Барвѣньскій.*"

— **Холера.** Дня 6 жовтня было въ Галичинѣ 58 осôбъ хорыхъ на холеру. Дня 7 и 8 с. м. прибуло 19 хорыхъ, померло 30, отже лѣчило ся ще 47.

— **Шестый разъ замужь вышла** недавно въ Варшавѣ панѣ Иванна зъ Андреховичѣвъ зъ 1 ого вѣнчаня Святловска, 2-ого вѣнчаня Ґроссерова, третого Шульцова, четвертого Сцѣборовска, пятого Южиньска. Дня 26 м. м. въ костелѣ покармелицкôмъ на Лешнѣ у Варшавѣ вôдбуло ся єѣ шесте вѣнчане зъ паномъ Шепаньскимъ.

— **Нещасна пригода.** На площи збôжевôй у Львовѣ впала вечеромъ до Полтвы стара жидôвка Шева Білюмъ и такъ поговкла ся, що въ ночи померла.

— **Зъ Выбудова коло Конюхôвъ** пишуть намъ: Довго не мали мы у своимъ селѣ власного склепу и черезъ то мусѣли за лихій товаръ дорого платити. Ажь коли прийшовъ до насъ Всч. о. Яковъ Зробекъ, то порадивъ намъ и помôгъ заложити власный склепъ и вôдъ того часу маємо добрый товаръ. Всѣ доходы йдуть на церковь, котра у насъ хилить ся вже до упадку. Продажею занимають ся два господарѣ и то даремно. Мы собѣ думаємо, що такій склепъ повиненъ бути въ кождôмъ селѣ. — *Селянинъ.*

— **Хто потребує правнои порады,** повиненъ оглядати ся за такимъ чоловѣкомъ, на котрого мôгъ бы спустити ся зъ повнымъ довѣремъ, що вôнъ не то не занедбає але якъ найсовѣстнѣйше допильнує єго интересу. Нерозважно роблять тѝ, що въ якихъ небудь справахъ правныхъ вôддають ся въ опѣку першому лѣпшому нефаховому чоловѣкови и ажь тогды, коли справа запутаєсь такъ, що годѣ ѣй дôйти конця, шукають помочи адвоката. Але буває и такъ, що, особливо люде на провінціи, не знають, до кого удати ся о потрѣбну пораду и помôчь. Позаякъ буває часто такъ, що люде въ провінціѣ заходять до насъ и просять, щобы имъ вказати якого вправного дорадника, то мы єсьмо теперь въ тôмъ самôмъ положѣню, що можемо имъ вказати на дуже здôбного и совѣстного адвоката краєвого, доктора Андрія Коса, котрый недавно тому отворивъ канцелярію адвокатску у Львовѣ въ домѣ при улици Третого Мая ч. 5. Потребуючѝ порады и помочи правнои знайдуть въ нѣмъ чоловѣка, котрый певно въ кождôмъ случаю займе ся щиро и ревно ихъ справами.

Всячина

— **Палата у воздусѣ.** На выставѣ парискôй дивувала всѣхъ высоченна вежа Айфля, въ Чікаґо побудовано невиданый величезныхъ розмѣрôвъ карусель, а на другій рôкъ публика, що приѣде на выставу до Антверпіи, буде могла якъ найвыгôднѣйше мешкати въ палатѣ, стоячôй пôдъ самыми хмарами у воздусѣ. Таха оріґінальна гадка прийшла до головы мешканцямъ мѣста Антверпіѣ. Пôсля бельґійскихъ часописей буде се чудо, якого доси око не видѣло, ухо не чуло, анѣ мова людска не зможе высказати. Проектъ до будовы подавъ инжинеръ Побяньскій, а рада мѣста Антверпіѣ вже єго потвердила. Палата буде збудована зô стали, глиняку, тростины бамбузовои и инишихъ легкихъ матеріялôвъ. Стѣны будуть покрытѝ по части шовкою матерією, а по части сѣткою шовковою, котра надаючи выглядъ тревалости, улекшить переходъ воздухови и зменшить тягаръ будовы. Помôстъ буде 30 метрôвъ довгій а 7 широкій. Палата буде держати ся у воздусѣ при помочи бальона, зложеного зъ 6 частей, становлячихъ 6 вôддѣльныхъ бальонôвъ. Они будуть покрытѝ одною шовковою сѣтью, до котрои въ долинѣ буде привязана палата, вôдтакъ другою сѣтею зô сталевыми прутами, надаючими цѣлôй будовѣ напрямъ прямовисный, а тѣ все получить зъ землею пять мôцныхъ линовъ, зъ котрыхъ кожда удержить тягаръ 24 тонъ (бочокъ). Бальоны будуть такѝ великѝ, що 4 зъ нихъ зможе удержати палату зъ 150 людьми, а маєихъ бути 6 длятого, що єсли котрый зôпсує ся, буде мôгъ бути направленый безъ небезпечности або заступить ся иншимъ. Кождый бальонъ змѣстить въ собѣ 12—15 тысячѣвъ кубічныхъ метрôвъ ґазу. Нôчею освѣчена буде палата ґазомъ.

Господарство, промыслъ и торговля.

— **Дирекція зелѣзниць державныхъ** оповѣщує: Дотеперѣшне назвище стации Ческій Герсляґъ положенои на шляху зелѣзничôмъ Будѣйовичѣ-Св. Валентинъ змѣняє ся зъ днемъ 1 жовтня с. р. на: Обергайдъ-Ческій Герсляґъ. — IX-ый додатокъ до сѣчневого выданя ґенеральнои тарифы фрахтовои австрійскихъ зелѣзниць державныхъ вже вийшовъ и єсть важный вôдъ 1 жовтня с. р.

Телеграмы.

Вѣдень 10 жовтня. Єго Вел. Цѣсарь поѣхавъ на кôльканедѣльный побутъ до Геделі. — Австро-угорска корвета „Зрінія" одержала приказъ вôдплынути до Ріо-Янейро для обороны тамошныхъ австро-угорскихъ пôдданыхъ и выбрала ся вже зъ Ґібральтару въ дорогу.

Будапештъ 10 жовтня. Въ послѣднихъ двохъ добахъ занедужало тутъ на холеру 12 людей а померло 16.

Щетинъ 10 жовтня. Проявило ся тутъ шесть выпадкôвъ пôдозрѣного занедужаня; въ двохъ выпадкахъ сконстатовано холеру азійску.

Лондонъ 10 жовтня. Бюро Райтера доносить зъ Ріо-Янейро, що въ мѣстѣ теперь спокôй. Бомбардоване не повторилось. Адміралъ де Мелльо обѣцявъ, що не буде вже на мѣсто стрѣляти.

Рухъ поѣздôвъ зелѣзничихъ

важный вôдъ 1 червня 1893, пôсля львôвск. год.

Вôдходять до

	Посиѣшный		Особовый			
Кракова	3·01	**10·41**	**5 26**	11·11	**7·36**	—
Пôдволочискъ	6·44	3·20	10·16	**11 11**	—	—
Пôдвол. Пôдвам.	6·54	3·32	10·40	**11 33**	—	—
Черновець	6·36	—	10·36	3·31	**10·56**	—
Стрыя	—	—	10·26	7·21	3 41	**8·01**
Белзця.	—	—	9·56	**7·21**	—	—

Приходять зъ

	Посиѣшный		Особовый			
Кракова	3·08	6·01	**6·36**	**9·41**	9·35	—
Пôдволочискъ	2·48	**10·02**	**6 21**	9·46	—	—
Пôдвол. Пôдвам.	2 34	**9·46**	9·21	5·55	—	—
Черновець	**10·10**	—	**7 11**	7 59	12·51	—
Стрыя	—	—	**1·08**	9·06	**9·52**	2·38
Белзця.	—	—	8·16	5·26	—	—

Числа товстѝ, означають пору нôчну вôдъ 6 год. вечеромъ до 5 год. 59 мін. рано.

Часъ поданый пôсля годинника львôвского, вôнъ рôвнить ся о 35 мінутъ вôдъ середно европейского (зелѣзничого): коли на зелѣзници 12 год., то на львôвскôмъ годиннику 12 год. и 35 мін.

звычайно на 6 до 8 міліметрôвъ и подѣленого на рядъ вôдокремленыхъ вôдъ себе кусnѣвъ. По сѣмъ дротѣ бѣжить притискане зъ пôдъ споду до него колѣсце, умѣщене на сталевôмъ дручку, довгôмъ на 3 метры, а умѣщенôмъ на даху ваґона такъ, що той дручокъ дає ся легко повертати, куды потреба. То колѣсце ловить отже изъ завѣшеного дрота токъ електричный, що иде изъ стаціѣ, веде его до машины пôдъ ваґономъ, порушає єѣ, а она обертає колеса ваґона, переходить вôдтакъ зъ колѣсъ въ шины и вертає ними назадъ до стаціѣ. Отъ и найголовнѣйшѝ черты конструкціѣ електричнои зелѣзницѣ.

При уживаню горѣшного проводу єсть дуже важною рѣчею завѣшене працюючого дрота; мусить оно бути певне, елястичне, щобы не скидало колѣсця, що котить ся по нѣмъ притискане зъ пôдъ споду. На улицяхъ завѣшує ся по просту дротъ на деревляныхъ стовпахъ зъ зелѣзными консолями, причôмъ дротъ иде въ высотѣ 5 до 6 метрôвъ надъ землею, серединою шляху. На важнѣйшихъ улицяхъ завѣшує ся працюючій дротъ за помочею малыхъ вôдокремниковъ на поперечныхъ сталевыхъ дротахъ завѣшеныхъ на высокихъ стовпахъ, що стоять противъ себе по бокахъ улицѣ подôбно, якъ стоять теперь лѣхтарнѣ ґазовѝ.

Погляньможь теперь, якъ выглядає ваґонъ електричнои зелѣзницѣ. Єсть то звычайно просторый ваґонъ зъ великими плятформами зъ переду и зъ заду, на котрыхъ стоить кондукторъ, що веде возъ. Впрочôмъ анѣ зъ верха анѣ въ серединѣ не рôзнить ся вôнъ въ нѣчôмъ вôдъ воза трамваєвого. На кождôй плятформѣ знаходить ся крôмъ пôдоймы вôдъ звычайнои гальмы такожь ще по лѣвôй сторонѣ и корба, котра пôсля того, якъ єѣ наставити, надає возови скорѣйшій або поволнѣйшій рухъ и заставляє єго порушати ся на передъ або ѣхати взадъ. Машина, що порушає возъ, т. зв. моторъ, єсть умѣщена пôдъ помостомъ ваґона, въ рамѣ носячôй возъ на пружинахъ и она обертає за помочею сильныхъ зубатыхъ колѣсъ зъ литои сталѣ вôсь и колеса ваґона. Коли уживає ся одного мотора, то вôнъ ѣде зъ такою силою, якъ колибъ єго тягнуло 20 коней. Де єсть бôльшій спадъ шляху, де одна пара колѣсъ вже бы совгалась, тамъ уживає ся двохъ моторôвъ, кождый въ силѣ 12 коней. Кождый возъ моторовый може ще тягнути за собою, навѣть пôдъ гору, безъ зменшеня скорости ще й другій ваґонъ. На даху знаходить ся згаданый вже повысше дручокъ сталевый зъ колѣсцемъ, що бѣжить по працюючôмъ дротѣ. Той дручокъ называєсь „тролей". Вôнъ єсть на даху воза такъ прикрѣпленый, що може обертати ся каблукомъ пôсля дроту, до котрого колѣсцемъ припирає.

(Дальше буде).

За редакцію вôдповѣдає Адамъ Креховецкій

ИНСЕРАТЫ.

Зъ друкарнѣ В. Лозиньского, пôдъ зарядомъ В. И. Вебера.